

Legionella in natte koeltorens

Dit informatieblad geeft u meer duidelijkheid over de achtergronden en de aanpak van legionellabesmetting in natte koeltorens in het Rijnmondgebied. In de zomer van 2006 zijn in Amsterdam drie mensen overleden en werden er dertig ziek door een uitbraak van legionella. Het duurde lang voordat de bron van de besmetting was gevonden. De bron bleek uiteindelijk een slecht onderhouden koeltoren. Om dit soort incidenten te voorkomen, verplicht het ministerie van VROM de gemeenten om alle natte koeltorens te registreren. Op 1 januari 2010 is daarom het Activiteitenbesluit aangepast.

Rolverdeling

De DCMR houdt toezicht op de legionellarisico's die natte koeltorens voor de omgeving kunnen hebben.

De DCMR is hiertoe bevoegd via de Wet milieubeheer. Hiervoor zijn voorschriften opgenomen in het Activiteitenbesluit. Voor de GGD is de registratie een essentiële informatiebron bij bronopsporing in geval van een uitbraak van veteranenziekte (legionellose).

Koeltoren

Een koeltoren zorgt voor afkoeling van een gebouw of van een industrieel proces. De warmte uit het gebouw of proces warmt het koelwater op wat vervolgens in de koeltoren wordt afgekoeld. Bij 'droge' koeltorensystemen komt door het gesloten systeem geen waternevel vrij. Bij 'natte' (of 'open') koeltorens verdampert door de warmte een deel van het water waardoor kleine waterdruppels zich in de omgevingslucht kunnen

verspreiden. Als het natte koelsysteem niet goed beheerd en onderhouden wordt, kunnen de waterdruppels legionellabacteriën bevatten. Bij inademing kunnen deze bacteriën legionellose veroorzaken.

Koeltorens herkennen

Eerst gaat u na hoe uw gebouw gecoeld wordt. Met een airconditioningsinstallatie (die gebruikt maakt van een chemisch product) of met een koeltoren? Airconditioners en koeltorens zijn er in verschillende soorten en maten. Bij een natte koeltoren hoort en ziet u het water langs de lamellen van de koeltoren lopen. Is het gebouw waarin u gehuisvest bent niet uw eigendom, spreekt u dan de beheerder van het gebouw aan. Is er een technische dienst, dan kan deze u verder helpen.

Wat te doen?

Indien u een natte koeltoren heeft dan moet u zich melden bij het bevoegd gezag.

Ook bij twijfel kunt u zich het beste melden. Een medewerker van de DCMR maakt dan later een afspraak met u, om gezamenlijk de situatie ter plaatse te bekijken en beoordelen.

Waar melden?

U moet voor uw koeltoren een melding indienen. Deze melding kunt u indienen via het E-loket van het Activiteitenbesluit, dat te vinden is op <http://aim.vrom.nl>. Daar kunt u ook een overzicht downloaden van de regels waar u zich aan moet houden. Voor vragen hierover kunt u contact opnemen met de DCMR 010 - 246 80 00.

Legionella

De legionellabacterie is een over de gehele wereld in alle natuurlijke watersystemen (sloten, plassen, meren en grondwater) voorkomend staafvormig micro-organisme.

Onder gunstige omstandigheden zoals een watertemperatuur tussen 20°C en 50°C of een lange verblijftijd van water in het systeem kan de bacterie zich in niet-natuurlijke watersystemen (zoals koeltorens, leidingwaterinstallaties en whirlpools) tot grotere hoeveelheden vermenigvuldigen.

Gezondheidsrisico's

Door inademing kunnen legionellabacteriën in de longen van mensen terecht komen. De ziekteverschijnselen kunnen variëren van een fikse griep (legionellagriep of Pontiac fever) tot griepverschijnselen met longontsteking (legionellose oftewel veteranenziekte) en kan bij legionellose (met name bij niet tijdige signalering) de dood tot gevolg hebben. Niet iedere besmetting heeft ernstige gevolgen.

De meeste mensen die met de bacterie in aanraking komen worden er niet ziek van. Vooral mensen met een verzwakte afweer zoals ouderen, hartpatiënten, zware rokers zijn vatbaar voor ernstige ziekteverschijnselen.

Wettelijke regels

Op 1 januari 2010 zijn er in het Activiteitenbesluit voorschriften opgenomen voor het in werking hebben van een natte koeltoren. Er moet een risicoanalyse en een legionella-beheersplan opgesteld worden en binnen de inrichting moet een logboek worden

Meldpunt Legionella van de GGD Rotterdam Rijnmond: maandag tot en met vrijdag van 9.00 - 17.00 uur per telefoon: 010 - 433 98 94, per e-mail m&h@ggd.rotterdam.nl.

bijgehouden. Tevens bestaat er een meldingsplicht voor bedrijven die een nieuwe natte koel-toren (laten) plaatsen.

De DCMR controleert deze voorschriften.

U kunt het Activiteitenbesluit downloaden via www.vrom.nl/activiteitenbesluit.

Daarnaast is een werkgever volgens de Arbowet verplicht een risico-inventarisatie en -evaluatie te maken om vast te stellen of werknemers gezondheidsrisico's lopen.

Een legionellabesmetting is zo'n gezondheidsrisico. De werkgever is vervolgens verplicht maatregelen te treffen om dit risico teniet te doen. Een werkgever of werknemer kan, als hij zich zorgen maakt over legionellabesmetting in de werksituatie, de arbodienst om advies vragen. U kunt zich ook tot een gespecialiseerd adviesbureau wenden.

Legionella voorkomen

Informatie over de preventie van legionella vindt u in het Arbo-Informatieblad AI-32 Legionella. Daarin zijn gedrags- en beheersregels voor natte koeltorens nader uitgewerkt. Dit blad wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. Daarnaast kunt u gebruik maken van de ISSO-publicatie 55.3 (www.isso.nl). Hierin vindt u praktische richtlijnen voor het legionellaveilig ontwerpen, uitvoeren en beheren van natte koeltoren- en luchtbevochtigingssystemen. Daarbij wordt zeer gedetailleerd ingegaan op de verschillende soorten systemen die op de markt zijn.

GGD-melding versus DCMR-melding

Sommige bedrijven melden bij de GGD een overschrijding van de toegestane hoeveelheid bacteriën in het water van uw koeltoren (meer dan 10.000 kve/liter). De GGD gebruikt deze informatie om extra alert te zijn bij eventuele ziektemeldingen in de omgeving

van uw gebouw. Ook kan de GGD u bijstaan met informatie aan bijvoorbeeld uw werknemers.

Gebruik registratiegegevens

Het registreren heeft twee doelen.

In de eerste plaats vormt het de basis voor het uitoefenen van toezicht op de legionellarisico's die dergelijke koeltorens voor de omgeving kunnen hebben.

In de tweede plaats kan de GGD, als er een legionellabesmetting is, door de registratie snel de bron opsporen en andere uitsluiten.

Koeltoren niet in orde

Uw koeltoren hoort te allen tijde aan de voorschriften te voldoen. Dit is in het belang van de veiligheid van u, uw medewerkers maar ook uw omgeving. Wanneer blijkt dat uw koeltoren niet aan de voorschriften voldoet, wordt dit met u besproken en krijgt u de gelegenheid om dit te verhelpen. In een brief worden deze afspraken vastgelegd. Tevens zal een termijn worden afgesproken waarbinnen de overtredingen moeten zijn verholpen. Na het verstrijken van deze termijn zal uw bedrijf opnieuw worden gecontroleerd.

Meer informatie

Websites:

- www.ggdrotterdamrijnmond.nl, zoeken op legionella
- www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/legionella
- www.infomil.nl/onderwerpen/hinder-gezondheid/legionella
- www.arbeidsinspectie.szw.nl, zoeken op brochure koeltorens
- www.sdu.nl, zoeken op AI-32 Legionella
- www.isso.nl, bij ISSO winkel, zoeken op legionella

DCMR
Milieudienst Rijnmond
Postbus 843
3100 AV Schiedam
T 010 - 246 80 00
F 010 - 246 82 83
E info@dcmr.nl
W www.dcmr.nl

auteur

Yvonne Jansen

eindredactie

Cluster communicatie en informatie

T 010 -246 84 53

distributienummer

DMS: 21352343